

Міністерство освіти і науки України
Український державний університет
імені Михайла Драгоманова
Педагогічний факультет
Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)
«ЦИФРОВА ТА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У КОНТЕКСТІ
ПЕДАГОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ»**

Відомості про викладача

ПІБ	Попов Микита Олександрович
Посада викладача	викладач кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Профіль викладача	https://scholar.google.com.ua/citations?user=6ek4xL0AAAAJ&hl=uk&oi=ao
Електронна адреса	m.o.popov@udu.edu.ua

I. Основна мета навчальної дисципліни

Формувати у здобувачів третього рівня вищої освіти теоретико-методичні знання з цифрової та медіаграмотності як інтегральних компонентів педагогічної культури сучасного науковця й викладача; розвинути здатність до критичного аналізу інформації, оцінювання медіа-контенту та свідомого використання цифрових технологій у науковій, освітній та управлінській діяльності; сформувати компетентності для інтеграції цифрової грамотності у контексті педагогічних досліджень і практик.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців

Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Освітній рівень	Третій (освітньо-науковий)
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки
Освітня програма	Освітні, педагогічні науки
Рік впровадження	2026
Шифр навчальної дисципліни	СВ 09
Семестр навчання	5

III. Програмні результати навчання

Інтегральна компетентність. Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми в галузі освіти/педагогіки у процесі дослідницько-інноваційної та професійної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики; застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення в галузі освіти й педагогіки.

ЗК 1 Здатність оволодівати загальнонауковими (філософськими) компетентностями, формувати системний науковий світогляд, професійну етику та загальний культурний світогляд завдяки абстрактному мисленню, критичному аналізу, оцінці, синтезу і генеруванню нових та складних ідей.

ЗК 3 Здатність здійснювати пошук та аналіз інформації з різних джерел, користуватися бібліотеками (традиційними й електронними), використовувати інформаційні ресурси у відкритому доступі наукометричних баз Scopus та Web of Science.

ЗК 4 Здатність технологічно планувати й здійснювати дисертаційну роботу, використовуючи новітні інформаційні та комунікаційні технології для вирішення наукових завдань, моделювання, моніторингу та опрацювання результатів експерименту, а також коректно інтерпретувати й презентувати ці результати.

ФК 3 Здатність до суб'єкт-суб'єктної взаємодії та ефективної комунікації в закладах загальної середньої освіти та вищої школи; навички презентації наукових досліджень та ідей; володіння науковим стилем викладу; участь у різних формах професійно-педагогічного і наукового спілкування; встановлення продуктивної співпраці та обміну досвідом (емоційним, соціальним, практичним).

ФК 9 Здатність ефективно використовувати інформаційно-комунікаційні технології в освітній діяльності закладів загальної середньої освіти та вищої школи; володіння методичними основами застосування ІКТ; впровадження сучасних цифрових технологій для вирішення освітньо-наукових завдань, моделювання педагогічних процесів, проведення моніторингу та аналізу експериментальних результатів.

ФК 11 Здатність дотримуватись принципів академічної доброчесності у науково-педагогічній діяльності в закладах загальної середньої освіти та вищої школи; запобігання плагіату, фальсифікації та фабрикації даних досліджень; вміння правильно цитувати та посилатися на джерела інформації; здатність формувати культуру академічної доброчесності в освітньому середовищі; розуміння правових та етичних аспектів наукової комунікації.

ПРН 6 Працювати з різними джерелами інформації. Аналізувати наукові статті у сфері освіти. Використовувати бібліографічні та наукометричні бази даних (Web of Science, Scopus). Відстежувати новітні досягнення у педагогічній науці. Дотримуватись правил цитування та оформлення джерел. Розуміти принципи наукометричних показників (індекс цитування, індекс Хірша, імпаکت-фактор).

ПРН 9 Застосовує інноваційні методи та прийоми організації навчально-пізнавальної діяльності; проектує структуру, зміст та процес проведення різних типів навчальних занять; демонструє високий рівень педагогічного спілкування; ефективно використовує вербальну та невербальну комунікацію; конструктивно вирішує педагогічні конфлікти; адаптує комунікацію відповідно до особливостей різних цільових аудиторій.

ПРН 13 Ефективно використовує інформаційно-комунікаційні технології в освітній і науковій діяльності; демонструє методичну компетентність у застосуванні ІКТ; впроваджує сучасні цифрові технології для вирішення освітньо-наукових завдань; моделює педагогічні процеси з використанням цифрових інструментів; проводить моніторинг та аналіз експериментальних результатів із застосуванням ІКТ.

ПРН 15 Дотримується принципів академічної доброчесності у науково-педагогічній діяльності; запобігає плагіату, фальсифікації та фабрикації даних досліджень; правильно цитує та посилається на джерела інформації; формує культуру академічної доброчесності в освітньому середовищі; демонструє розуміння правових та етичних аспектів наукової комунікації.

IV. Короткий зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи цифрової та медіаграмотності у контексті педагогічної культури
Тема 1.1. Поняття цифрової та медіаграмотності. Розкриття сутності цифрової та медіаграмотності, їх значення для сучасного педагога. Основні підходи до визначення понять, ключові завдання дисципліни. Роль цифрової та медіаосвіти у формуванні педагогічної культури.

Тема 1.2. Функції та типологія сучасних медіа. Класифікація сучасних медіа, аналіз їхніх функцій в освітньому процесі. Використання цифрових платформ, онлайн-ресурсів, соціальних мереж у професійній діяльності педагога. Позитивні та ризикові аспекти медіа в освіті.

Тема 1.3. Цифрово-медіапедагогіка: теорія і практика. Поняття цифрово-медіапедагогіки як складової педагогічної майстерності. Основні компоненти цифрово-медіапедагогіки, їх застосування в освітній сфері. Роль медіапедагогіки у розвитку інформаційної культури педагога.

Тема 1.4. Цифрові інструменти в освітньому процесі. Огляд сучасних цифрових технологій, що використовуються в навчанні. Інтеграція мультимедійних засобів, онлайн-платформ, інтерактивних додатків. Приклади успішного використання цифрових інструментів у педагогічній практиці.

Змістовий модуль 2. Критичне мислення як основа медіаосвіти педагога

Тема 2.1. Формування критичного мислення засобами цифрової освіти. Сутність критичного мислення та його значення для професійної діяльності педагога. Методологічні засади та стратегії розвитку критичного мислення за допомогою цифрових ресурсів та інформаційних технологій.

Тема 2.2. Медіакомпетентність педагога. Поняття медіакомпетентності та її складові. Методи критичного аналізу інформації, техніки перевірки достовірності джерел. Розвиток навичок пошуку, відбору та систематизації інформації в цифровому середовищі.

Тема 2.3. Протидія інформаційним маніпуляціям. Аналіз маніпулятивного потенціалу цифрових медіа. Роль критичного мислення у розпізнаванні маніпуляцій та фейкової інформації. Формування аналітичних умінь та навичок медіа-грамотної поведінки.

Тема 2.4. Інтеграція цифрової грамотності у педагогічну практику. Застосування цифрових інструментів у поєднанні з традиційними методиками. Приклади ефективної підготовки та проведення занять із використанням мультимедійних засобів. Підвищення педагогічної майстерності через цифрову освіту.

Детальні теми лекційних, семінарських занять, питання до заліку, теми і завдання для самостійної роботи та інше містяться на курсі у Moodle.

V. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання

Кафедра початкової освіти та інноваційної педагогіки

Педагогічного факультету УДУ імені Михайла Драгоманова

Попов Микита Олександрович, доктор філософії в галузі 01 Освіта/Педагогіка

VI. Обсяг навчального навантаження і терміни навчання

	<i>Денна/вечірня форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
<i>Рік і семестр навчання</i>	<i>Третій, п'ятий</i>	<i>Третій, п'ятий</i>
<i>Кількість кредитів</i>	<i>4</i>	<i>4</i>
<i>Загальна кількість годин</i>	<i>120</i>	<i>120</i>
<i>Лекційні заняття</i>	<i>20</i>	<i>6</i>
<i>Семінарські заняття</i>	<i>34</i>	<i>6</i>
<i>Самостійна робота</i>	<i>66</i>	<i>108</i>

VII. Політика навчальної дисципліни

ґрунтується на засадах академічної доброчесності та визначається системою вимог, які ставляться до здобувачів вищої освіти в УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-akademichnu-dobrochesnist-udu>).

VIII. Основні інформаційні джерела

1. Баршитополець О.Т. Медіакультура особистості: соціально-психологічний підхід : навч. посібн. Київ, 2009. 440 с.

2. Бондар В.І. Критичне мислення в психології та педагогіці: сутність, розвиток, формування: посібник. Київ, 2015. 105с.

3. Даніель Канеман «Мислення швидко та повільно» (Thinking, Fast and Slow by Daniel Kahneman). Київ, 2017.

4. Дороз В.Ф., Романова Л.Я. *Формування критичного мислення учнів на уроках мови*. Київ, 2008. 336 с.
5. *Європейські критерії медіа-грамотності (фрагмент з програми Найдьонова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу) На основі «Media Literacy Study The Framework» [Електронний ресурс]. – URL: [https://www.academia.edu/244 %D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf](https://www.academia.edu/244%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf)*
6. Іванов В. *Медіаосвіта та медіаграмотність: навч. посібник*. Київ, 2011. 58 с
7. *Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 27 квітня 2016 року [Електронний ресурс]. URL: <https://mediaosvita.org.ua/wp-content/uploads/2016/12/%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%86%D0%B5%D0%BF%D1%86%D1%96%D0%BC%D0%B5%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B8.pdf>*
8. Костюк Г.С. *Мислення та його розвиток: навч. посібник*. Київ, 1991. 608с.
9. Кроуфорд А. *Технології розвитку критичного мислення учнів: навч. посібник*. Київ, 2006. 212с.
10. Попов М. *Сучасні підходи до розвитку медіаграмотності в освітньому процесі. Освітньо-науковий простір*. 2024. Т. 1, № 7 (2). С. 131–139. URL: [https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.7\(2\)/1.2024.13](https://doi.org/10.31392/onp.2786-6890.7(2)/1.2024.13)
11. Потятиник Б. В. *Медіа: ключі до розуміння: навч. посібник*. Львів, 2004. 312 с.
12. *Психологічний тлумачний словник найсучасніших термінів*. Харків, 2009, 672 с.
13. Терно С. О. *Критичне мислення – сучасний вимір суспільствознавчої освіти*. Запоріжжя, 2009. 268 с
14. I. Kotiash, I. Shevchuk, M. Borysonok, I. Matviienko, M. Popov, V. Terekhov, O. Kuchai *Possibilities of using multimedia technologies in education / IJCSNS international journal of computer science and network security*. 2022. Vol. 22, no. 6. P. 727–732. URL: http://paper.ijcsns.org/07_book/202206/20220691.pdf
15. V. Sulym, A. Melnykov, M. Popov, O. Vechirko, D. Malets. *Improving education through implementation of information technologies into the educational process / Revista amazonia investiga*. 2023. Vol. 12, no. 68. P. 281–293. URL: <https://doi.org/10.34069/ai/2023.68.08.26>

ІХ. Система оцінювання

Поточний контроль	тематичні експрес-опитування (усні та письмові) на семінарських заняттях, творчі й пошукові індивідуальні роботи (групові проекти, презентації, есе, тренувальні тести, модульні контрольні роботи) тощо.
Підсумковий контроль	<p>Залік (диференційований) Важливі рекомендації! Моніторинг у формі заліку передбачає: – виконання студентом (-ми) самостійно або під керівництвом викладача тематичних контрольних завдань на основі вивченого програмного матеріалу (накопичувальні кейси). – демонстрацію студентом (-ми) набутих компетентностей крізь призму підсумкових тестів або захисту тематичного проєкту з використанням мультимедійних засобів та інших засобів візуалізації (PowerPoint, відео, колаж тощо) на засадах відкритості й прозорості.</p> <p>Критерії оцінювання: <u>Під час усних відповідей:</u> повнота розкриття питання; логіка викладення, культура мовлення; впевненість, емоційність та аргументованість; звертання до основної та додаткової літератури: підручників, навчальних посібників, періодичних (фахових) видань тощо; використання цитат, афоризмів, думок авторитетних вчених та ін.; аналітичні міркування, вміння робити порівняння, висновки. <u>Під час виконання письмових (тестових) завдань:</u> повнота розкриття питання; цілісність, систематичність, логічна</p>

послідовність, вміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи; підготовка матеріалу за допомогою мультимедійної техніки, різних технічних засобів (слайдів, таблиць, схем, діаграмних рисунків тощо).

Перезарахування окремих тем або модулів дисципліни за умови підтвердження відповідних навчальних результатів, здобутих у межах неформальної освіти (курси, тренінги, семінари, сертифікати тощо): перезарахування здійснюється на підставі поданої документації, яка підтверджує зміст, тривалість і результати навчання, та після оцінки відповідності компетентностей викладачем курсу або уповноваженою комісією, відповідно до Положення про неформальну та інформальну освіту учасників освітнього процесу в УДУ імені Михайла Драгоманова (<https://udu.edu.ua/resursy/normatyvni-dokumenty/nakaz/polozhennia-pro-neformalnu-ta-informalnu-osvitu-uchasnykiv-osvitnoho-protsesu-v-udu-imeni-mykhaila-drahomanova>).

Рівень відповідності критеріям:

Творчий рівень (90 – 100 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента повністю, вільно володіє навчальним матеріалом, успішно і креативно розв'язує завдання різних видів складності, аргументовано висловлює свої думки, займається самоосвітою, може брати активну участь в наукових проєктах і конкурсах

Високий рівень (80 – 89 балів). Здобувач виконав програму освітнього компонента в повному обсязі, володіє навчальним матеріалом у межах програми освітнього компонента, виконав завдання до кожної теми, проте у відповідях допускає деякі неточності.

Достатній рівень (70 – 79 балів). Здобувач виконав програму в повному обсязі, але нерівномірно володіє навчальним матеріалом, здатний його аналізувати, проте не може сформулювати висновки досить ґрунтовно.

Задовільний рівень (65 – 69 балів). Здобувач загалом виконав програму, але більшість тем засвоїв поверхово.

Низький рівень (60 – 64 балів). Здобувач засвоїв теми з освітнього компонента, але дуже поверхово, володіє навчальним матеріалом на елементарному рівні і фрагментарно, не може самостійно викласти зміст більшості питань курсу.

Незадовільний рівень:

35 – 59 балів – з можливістю повторного складання. Здобувач частково виконав програму, не засвоїв більшості тем програми курсу, володіє елементарними знаннями з освітнього компонента, не вміє логічно, послідовно, ґрунтовно висловлювати думку;

0 – 34 балів – з обов'язковим повторним вивченням освітнього компонента. Здобувач не виконав більшості завдань програми, не володіє навчальним матеріалом.

X. Навчальні ресурси

Основні та додаткові матеріали, необхідні для вивчення навчальної дисципліни, знаходяться в електронному навчальному курсі системи управління навчальними курсами MOODLE.

Обговорено та затверджено на засіданні кафедри початкової освіти та інноваційної педагогіки
Протокол № 6 від 15 січня 2026 року